

چه چیزی عربستان و پاکستان را کنار یکدیگر نگه داشته است

ترجمه: روح‌اله نغی

وقتی محمد بن‌سلمان، ولیعهد عربستان سعودی، یکشنبه به پاکستان رسید، فضا، فضای استقبال و خوشحالی بود و حرفی از قتل در میان نبود. چند روزنامه‌نگار عکس‌هایی از روزنامه‌نگار ناراضی سعودی، جمال خاشقچی را به عنوان حساب کاربری‌شان در رسانه‌های اجتماعی گذاشتند؛ روزنامه‌نگاری که در کنسول‌گری سعودی در استانبول در ماه اکتبر کشته شد. این روزنامه‌نگاران تماس‌هایی از رؤسای خود برای حذف این عکس‌ها دریافت کردند و بیشترشان هم چنین کردند. به جز این تصاویر تلویزیون‌های ما [در پاکستان] تبدیل به فرش قرمز خوش‌آمدگویی شد. دوباره و دوباره به ما گفته می‌شد که این دیداری منحصربه‌فرد است. زرق‌وبرق جزئیات بی‌اهمیت تدارکاتی به راه افتاد، چنان‌که در تعامل با سلاطین اتفاق می‌افتد. دولت پاکستان درگیر یک فرایند ریاضت بوده است و چندین پیش‌بینی بسیاری از خودروهایی اشرافی خود را به حراج گذاشت؛ اما حالا ۳۰ خودروی «پرادو اس‌وی» اجاره کرده بود تا نمایندگان سعودی را جابه‌جا کنند. اینجا [پاکستان] اغلب گفته می‌شود که عربستان سعودی رهبر بی‌چون‌وچرای «امت» است. پاکستان با توپخانه هسته‌ای‌اش، خود را نگهبان این متولیان می‌داند. به ما گفته می‌شود که ما همگی برادران ایمانی هستیم. اما اصل روابط این است که عربستان سعودی دارد با کمک مالی پاکستان را از یک بحران اقتصادی دیگر نجات می‌دهد. این وصلتی فرخنده است بین مذهب و کسری بودجه. شاهزاده محمد اخیراً به ما قول ۲۰میلیارد دلار سرمایه‌گذاری داده است. گرفتن وعده میلیاردی به نظر باعث می‌شود فراموش کنید که متولیان مکان‌های مقدس بیشتر از اغلب کشورهای زمین برای امت بدبختی به بار آورده‌اند. عربستان سعودی، نه‌تنه‌همچنین به بمباران یکی از فقیرترین کشورهای جهان ادامه می‌دهد، بلکه از پرداخت حقوق کارگران فقیری که از پاکستان و جاهای دیگر وارد می‌کنند هم خودداری می‌کند. یا اینکه آنها را به زندان می‌اندازد و کلید را هم دور می‌اندازد. شاهزاده محمد قلب‌های پاکستانی‌های بسیاری را به دست آورد؛ بعد از درخواست آقای عمران خان، او آزادی بیش از دو هزار زندانی پاکستانی را از زندان‌های سعودی اعلام کرد. هیچ‌کس هم از شایستگی‌های نظامی نرسید که در آن یک شاهزاده می‌تواند هزارها زندانی را آزاد کند، چون جالش خوب است. وقتی روز بدی دارد چند نفر را می‌تواند زندانی کند؟ تور پیروزی او در آسیا، زمانی آ را به می‌رسد که هند، پاکستان را به انتقام بابت یک حمله انتحاری در کشمیر تهدید می‌کند که هفته گذشته بیش از ۴۰ سرباز هندی را کشته است. هیچ‌کس انتظار ندارد شاهزاده برای اینکه هند و پاکستان در آستانه یک جنگ دیگر هستند، کاری کند. مثل همه شاهزاده‌ها، او مجبور نیست طرف کسی را بگیرد یا انتخابی کند. دولت پاکستان سفر او را تاریخی می‌خواند و مقامات هندی هم سفر او را تاریخی می‌خوانند؛ اما تنها کسانی که هیچ درکی از تاریخ نداشته باشند عبور هر ابراهه‌ای را اتفاقی تاریخی می‌خوانند. شاهزاده دارد با پاکستان و هند بازی می‌کند، چون فعلاً ... غرب که او واقعا می‌خواست با آنها بازی کند، به او بی‌محلی کرده‌اند. بعد از انقلاب ایران و تهاجم شوروی به افغانستان در ۱۹۷۹، عربستان سعودی شروع به پرداخت پولی بسار به پاکستان کرد تا با کمونیست‌ها بجنگد. این کار چند نفر را ثروتمند کرد و برای بقیه فرقه‌گرایی خشن و مان‌گذاری به همراه آورد. در افغانستان، عربستان سعودی به همان اندازه ایالات متحده پول خرج کرد و در کنار هم آنها توانستند یک معضل «جهادی» جنگ ملیتی به راه بیندازند که هنوز هم دنیا را گرفتار خود کرده است. در فرایند آماده‌سازی از راه‌رسیدن شاهزاده محمد به پاکستان، بعضی گروه‌های کوچک سرومدا‌های خفای درباره جنگ وختیانه‌یمن شروع کردند و هشتک #MBSNotWelcome را راه انداختند. وزارت کشور بیانیه‌ای منتشر کرد و «اعضای ناراضی جامعه شیعه» را به عنوان کسانی که «بیشترین نقش را در این تلاش‌های نابکارانه در بدنام‌کردن» عربستان سعودی داشتند، مشخص کرد. وقتی اشاره شد، این درست شبیه همان ادبیات فرقه‌های قدیم است، وزارتخانه بیانیه دیگری منتشر کرد و گفت تحقیقاتی آغاز می‌کند که مشخص شود چرا بیانیه اول منتشر شده است. آقای خان خود اداره وزارت کشور را بر عهده دارد. نخست‌وزیر با اشاره به محبوبیت شاهزاده در پاکستان، به شوخی گفت اگر شاهزاده در انتخابات در پاکستان رقابت کند، رأی بیشتری از او خواهد آورد. فقط موضوع این است که شاهزاده به نظر چندان حوصله رقابت انتخاباتی را ندارد، نه اینجا نه جای دیگر. البته مایل به رقابت‌های خانوادگی قدیمی است. در نشست خبری مشترکی در اسلام‌آباد در دوشنبه، وزارت خارجه سعودی شروع به زخم‌بازن‌ردن به ایران کرد و آن را حامی اصلی تروریسم در جهان خواند. کانال‌های تلویزیونی فوراً صدای سخنان او را قطع کردند. وزیر خارجه پاکستان تصمیم گرفت خودش را ساکت کند. همان روز، شاهزاده محمد بالاترین نشان غیرنظامی پاکستان را دریافت کرد. همه اینها زمانی اتفاق می‌افتد که دولت ایران، پاکستان را مقصر انفجاری انتحاری هفته گذشته در ایران می‌داند که منجر به کشته‌شدن [شهادت] ۲۷ سرباز سپاه شد. پاکستان ممکن است از متاعی که از خانواده سلطنتی سعودی می‌آید استقبال کند. اما باید به این فکر کند که به‌ازای آنها چه درخواستی خواهد شد.

شش ماه زمان کمی است برای یک چرخش جدی سیاسی اما در کشوری که در آستانه ورشکستگی است، معادلات جور دیگری رقم می‌خورد. عمران خان ستاره پیشین تیم کریکت پاکستان و نخست‌وزیر کشور بحران‌زده پاکستان برای راهیای از وضعیتی که در آن گرفتار آمده باید دست به کاری می‌زد. وقتی صندوق بین‌المللی شرایط سختی برای پرداخت بسته نجات به اسلام‌آباد پیشنهاد کرد، او ترجیح داد از کشورهای دوست کمک مالی دریافت کند. عربستان سعودی همواره اقتصاد ناسامان پاکستان را با وام‌های سنگین خود مورد حمایت قرار داده است. ذخیره ارزی بانک مرکزی پاکستان تنها هشت میلیارد دلار است.

اما در همین سفر پرسروصدای محمد بن‌سلمان ولیعهد عربستان سعودی به اسلام‌آباد دو کشور قرارداد سرمایه‌گذاری ۲۰میلیارددلاری با هم امضا کردند. رقمی حدود دو برابر آنچه در ذخیره ارزی این کشور قرار دارد.

در گزارش‌ها آمده که از اواخر ۱۹۸۰ تاکنون این سیزدهمین باری است که پاکستان درخواست بسته نجات از صندوق بین‌المللی پول می‌کند. دیدار محمد بن‌سلمان از اسلام‌آباد نیز به فاصله کوتاهی از سفر شیخ محمد بن‌زاید آل نهيان، ولیعهد امارات از پاکستان صورت می‌گیرد. امارات متحده عربی نیز قول داده که شش میلیارد دلار به پاکستان کمک کند.

اما شواهدی هم هست که نشان می‌دهد این چرخش پاکستان به سمت عربستان سعودی و امارات متحده عربی می‌توانست به سمت همسایه دیواره‌به‌دیوار اسلام‌آباد انجام شود؛ یعنی ایران. چه آنکه عمران‌خان در اولین سخنرانی خود بعد از شمارش آرا گفت که دولت

سفر اخیر بن‌سلمان به پاکستان و حمله تروریستی به اتوبوس سپاه پاسداران در جاده خاش-زاهدان باعث شد چشم‌های ایرانی‌ها به آنچه در پاکستان می‌گذشت تیزتر شود؛ اما آیا بن‌سلمان در دور تازه سفرهای خود به کشورهای آسیایی سیاست‌های غیرایرانی‌خود را دنبال می‌کند و چطور؟ این موضوع گفت‌وگوی پیش‌رو است با «عباس پرورده»، کارشناس مسائل منطقه.

آ این گمان که موضوع «ایران» جز، اهداف سفر بن‌سلمان بوده، چقدر ذهنیت درستی است؟ آیا مستنداتی مبنی بر اقدامات ضدایرانی او وجود دارد؟

به گمان من، از نظر پاکستان، ایران مطرح نیست. با توجه به روابط حسن‌هم‌جواری و پیشینه رابطه‌ای که بین پاکستان و ایران وجود دارد، می‌دانیم به احتمال زیاد ذهنیت پاکستان این نبوده، اما این احتمال زیاد است که عربستان هم‌زمان با توسعه روابط اقتصادی بخواهد از طریق این سفر تأثیری منفی بر رابطه پاکستان و ایران بگذارد؛ یعنی نوعی موازنه‌سازی در راستای رقابت خود با ایران انجام دهد.

آ ایران قربانی حملات برتعداد تروریستی و

پاکستان نیز مقر بسیاری از گروه‌های تروریستی

است. از سویی عربستان سابقه تأمین مالی

گروه‌های تروریستی را در کارنامه خود دارد؛ آیا این دیدار تأثیری بر تقویت گروه‌های تروریستی خواهد داشت؟

توسعه روابط اقتصادی بین عربستان و پاکستان نباید تأثیری بر نام‌کردن ایران داشته باشد. در ۱۹۷۹، عربستان سعودی شروع به پرداخت پولی بسار به پاکستان کرد تا با کمونیست‌ها بجنگد. این کار چند نفر را ثروتمند کرد و برای بقیه فرقه‌گرایی خشن و مان‌گذاری به همراه آورد. در افغانستان، عربستان سعودی به همان اندازه ایالات متحده پول خرج کرد و در کنار هم آنها توانستند یک معضل «جهادی» جنگ ملیتی به راه بیندازند که هنوز هم دنیا را گرفتار خود کرده است. در فرایند آماده‌سازی از راه‌رسیدن شاهزاده محمد به پاکستان، بعضی گروه‌های کوچک سرومدا‌های خفای درباره جنگ وختیانه‌یمن شروع کردند و هشتک #MBSNotWelcome را راه انداختند. وزارت کشور بیانیه‌ای منتشر کرد و «اعضای ناراضی جامعه شیعه» را به عنوان کسانی که «بیشترین نقش را در این تلاش‌های نابکارانه در بدنام‌کردن» عربستان سعودی داشتند، مشخص کرد. وقتی اشاره شد، این درست شبیه همان ادبیات فرقه‌های قدیم است، وزارتخانه بیانیه دیگری منتشر کرد و گفت تحقیقاتی آغاز می‌کند که مشخص شود چرا بیانیه اول منتشر شده است. آقای خان خود اداره وزارت کشور را بر عهده دارد. نخست‌وزیر با اشاره به محبوبیت شاهزاده در پاکستان، به شوخی گفت اگر شاهزاده در انتخابات در پاکستان رقابت کند، رأی بیشتری از او خواهد آورد. فقط موضوع این است که شاهزاده به نظر چندان حوصله رقابت انتخاباتی را ندارد، نه اینجا نه جای دیگر. البته مایل به رقابت‌های خانوادگی قدیمی است. در نشست خبری مشترکی در اسلام‌آباد در دوشنبه، وزارت خارجه سعودی شروع به زخم‌بازن‌ردن به ایران کرد و آن را حامی اصلی تروریسم در جهان خواند. کانال‌های تلویزیونی فوراً صدای سخنان او را قطع کردند. وزیر خارجه پاکستان تصمیم گرفت خودش را صاکت کند. همان روز، شاهزاده محمد بالاترین نشان غیرنظامی پاکستان را دریافت کرد. همه اینها زمانی اتفاق می‌افتد که دولت ایران، پاکستان را مقصر انفجاری انتحاری هفته گذشته در ایران می‌داند که منجر به کشته‌شدن [شهادت] ۲۷ سرباز سپاه شد. پاکستان ممکن است از متاعی که از خانواده سلطنتی سعودی می‌آید استقبال کند. اما باید به این فکر کند که به‌ازای آنها چه درخواستی خواهد شد.

شش ماه زمان کمی است برای یک چرخش جدی سیاسی اما در کشوری که در آستانه ورشکستگی است، معادلات جور دیگری رقم می‌خورد. عمران خان ستاره پیشین تیم کریکت پاکستان و نخست‌وزیر کشور بحران‌زده پاکستان برای راهیای از وضعیتی که در آن گرفتار آمده باید دست به کاری می‌زد. وقتی صندوق بین‌المللی شرایط سختی برای پرداخت بسته نجات به اسلام‌آباد پیشنهاد کرد، او ترجیح داد از کشورهای دوست کمک مالی دریافت کند. عربستان سعودی همواره اقتصاد ناسامان پاکستان را با وام‌های سنگین خود مورد حمایت قرار داده است. ذخیره ارزی بانک مرکزی پاکستان تنها هشت میلیارد دلار است.

اما در همین سفر پرسروصدای محمد بن‌سلمان ولیعهد عربستان سعودی به اسلام‌آباد دو کشور قرارداد سرمایه‌گذاری ۲۰میلیارددلاری با هم امضا کردند. رقمی حدود دو برابر آنچه در ذخیره ارزی این کشور قرار دارد.

در گزارش‌ها آمده که از اواخر ۱۹۸۰ تاکنون این سیزدهمین باری است که پاکستان درخواست بسته نجات از صندوق بین‌المللی پول می‌کند. دیدار محمد بن‌سلمان از اسلام‌آباد نیز به فاصله کوتاهی از سفر شیخ محمد بن‌زاید آل نهيان، ولیعهد امارات از پاکستان صورت می‌گیرد. امارات متحده عربی نیز قول داده که شش میلیارد دلار به پاکستان کمک کند.

اما شواهدی هم هست که نشان می‌دهد این چرخش پاکستان به سمت عربستان سعودی و امارات متحده عربی می‌توانست به سمت همسایه دیواره‌به‌دیوار اسلام‌آباد انجام شود؛ یعنی ایران. چه آنکه عمران‌خان در اولین سخنرانی خود بعد از شمارش آرا گفت که دولت

بازی سلمان با نقشه ترامپ

آینده حزب او تمایل به تقویت و گسترش روابط با کشورهای هم‌جوار از جمله جمهوری اسلامی ایران دارد. وی بر اهمیت روابط پاکسان با ایران تأکید کرد و گفت کشورش به روابطی خوب و حسن هم‌جواری به ایران چشم دوخته است.

در س‌وی دیگر در عربستان نیز به نسبت به انتخاب او نگاهی خوشبینانه وجود نداشت. خبرگزاری تسنیم در گزارشی در مورد نارضایتی مقامات عربستان سعودی از پیروزی عمران‌خان و حزب متبوعش به موضع‌گیری برخی شاهزادگان سعودی پرداخته بود «خالد بن عبدالله آل سعود شاهزاده سعودی در توییتر مدعی شد که عمران‌خان از «مهره‌های ایران» است»؛ هرچند وی این توییت را به سرعت پاک کرد... شاهزاده خالد بن عبدالله آل سعود نیز پیش‌تر در گفت‌وگو با روزنامه سعودی عکاظ در اشاره به روابط عمران‌خان با ایران، وی را به ادعای خود «نماینده قم در اسلام‌آباد» توصیف کرده بود اما در همین شش‌ماهی که از تشکیل دولت عمران‌خان می‌گذرد، می‌بینیم که او به سرعت به سمت ائتلاف آمریکایی در منطقه عربی گرایش پیدا کرده است.

همه اینها در حالی است که پاکستان همسایه دیواره‌به‌دیوار ایران است. اگرچه مرز مابین دو جمهوری اسلامی، مرز دوستی نام دارد و سابقه مشترک و هم‌جواری‌های جغرافیایی و فرهنگی مورد تأکید مقامات دو کشور است اما سابقه نشان می‌دهد اتفاقاتی این عنوان را خدشه‌دار کرده است. نظیر حوادث تروریستی چند سال اخیر که عمدتاً منجر به گروگان‌گیری از مرزبانان یا رقم‌زدن حوادث تروریستی در مناطق جنوبی کشور شده است.

در حالی‌که مقامات مسئول در جمهوری اسلامی عاملان این

AP-News

کنیم، نه بر اساس آنچه خودمان می‌پسندیم. در این تردیدی نیست که عربستان در حال سوءاستفاده است. تردید نیست که عربستان با آن رفتارهای افراطی و خصمانه، ائتلاف‌های نامشروعی که در منطقه به وجود آورده و همچنین حمایت‌های مالی از گروه‌های افراطی، باعث ناامنی منطقه شده است، اما به هرحال نفست دارد؛ ثروتی دارد و کشورهای دنبال این منابع با این کشور ارتباط برقرار می‌کنند.

آ مسئله این است که تبعات سفر فعلی بن‌سلمان به پاکستان برای ایران چه خواهد بود؟ ببینید آنچه از محتوای مذاکرات رسانه‌ای شده، چیزی درباره ایران نبوده است. مثلاً در نشست لهستان هم اطلاعات رسمی و هم پنهانی منتشر شده که اقداماتی علیه ایران انجام شده، اما در سفر بن‌سلمان به پاکستان غیر از مذاکرات اقتصادی، سرمایه‌گذاری و روابط بین دو طرف چیزی درباره ایران منتشر نشده است. اگر در اتاق‌های در بسته چیزی گفته شده ما خبر نداریم.

آ برخلاف وضعیت دولت پاکستان، ارتش این کشور قوی‌تر است، چرا ISI و ارتش این کشور برای تأمین امنیت مرزهای ایران و پاکستان، یک کارت بازی باشد. با توجه به خصومت بین ایران و عربستان، کشوری که به دنبال منافع ملی خودش است، سعی می‌کند حداکثر بهره‌برداری را بکند و امتیازاتی بگیرد

انجام نمی‌دهند؟

روابط پاکستان با هند با روابطش با ایران متفاوت است. پاکستان و هند در حال حاضر در وضعیت «نه جنگ و نه صلح» به سر می‌برند. آنها به خاطر منطقه کشمیر سال‌هاست که با یکدیگر در شرایط خصومت قرار دارند. به سبب جنگ بزرگ انجام دادند که هر سه به شکست پاکستان انجامید. هند نیز در منطقه کشمیر سرکوب‌هایی انجام می‌دهد و مسلمانان آن منطقه گرایش‌هایی به پاکستان دارند. این باعث شده بر اساس ادعاهای مقامات هندی، پاکستان چشم خود را بر اقدامات شبه‌نظامیانی علیه نیروهای هندی ببندد. یکی از این گروه‌ها که هندی‌ها باید تأکید داشت پاکستان از آن حمایت می‌کند، گروه شبه‌نظامی «جیش محمد» است. این گروه متهم است در کشمیر هند اقدامات تروریستی علیه هندی‌ها انجام می‌دهد. آخرین اقدام این گروه کشتن ۴۰ شبه‌نظامی هندی قریفا در همان روزی بود که بن‌سلمان روی فرش قدیم وارد اسلام‌آباد شد. این موضوع بار دیگر آتش بحران روابط بین هند و پاکستان را شعله‌ور کرد. هند سفیر خود را از پاکستان فراخواند. اما در مورد ایران فرضی که مطرح است از این قرار است که اقدامات تروریستی در مرزهای ایران را منتسب می‌کنند به ضعف دولت و نیروهای امنیتی پاکستان. دولت پاکستان در رتبه‌بندی دولت‌های دنیا، جزء دولت‌های

حوادث تروریستی را گروهک‌هایی می‌دانند که از پاکستان و امارات متحده عربی تغذیه می‌شوند، پاکستان در نیاز مبرم به دوستی با این کشورهاست. به دنبال هر حادثه تروریستی در نقاط مرزی با پاکستان، دولت ایران از دولت پاکستان می‌خواهد تا جلوی این اقدامات خرابکارانه را بگیرد و در آخرین مورد که مربوط به جاده خاش-زاهدان بود فرماده سپاه اعلام کرد که اگر پاکستان نمی‌تواند آن منطقه را پاکسازی کند، ایران وارد عملیات می‌شود. اما آنچه از روابط دولت اسلام‌آباد برمی‌آید این است که فعلاً بازسازی وضعیت اقتصادی و گسترش رابطه با کشورهای ثروتمند عربی برایش در اولویت است. اما بن‌سلمان در سفر پرطمطراقش به چند کشور آسیایی به دنبال چیست؟

توسعه روابط هر کشوری برایش اهمیت حیاتی دارد، یافتن متحد به ضرب زور یا پول روشی مرسوم از قرون قبل تاکنون بوده و هست. محمد بن‌سلمان از زیر آتش برپاشده بعد از قتل جمال خاشقچی دوباره سر برآورده و یارگیری منطقه‌ای‌اش را ادامه می‌دهد و حالا با خیالی راحت از هم‌قطاران عربش در بین آسیایی‌ها دنبال شریک می‌گردد. هند، چین، مالزی و اندونزی هر کدام در سفر سلمان جایگاهی دارند. در حالی که هند و پاکستان همسایه ایران هستند و هند مشتری نفت ایران، نتایج این سفری می‌تواند برای ایران ریسک بالایی به همراه داشته باشد. می‌تواند سلمان بازوی دونالد ترامپ در آسیا علیه ایران باشد و این شرایط را برای جمهوری اسلامی ایران سخت‌تر از پیش می‌کند. همین پیچیدگی‌ها و چرخش‌هاست که از پاکستان مخالف پیوستن به ائتلاف نظامی به رهبری عربستان علیه یمن، شرایطی می‌سازد که وزیر امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

سفر آلمان در ایران: هدف اینستکس دورزدن تحریم‌های آمریکانست

● **تسنیم:** «میشائیل کلور برشتولد»، سفیر آلمان در تهران، درباره سازوکار موسوم به اینستکس می‌گوید: «ما اینستکس را تأسیس کردیم که وظیفه‌اش تسهیل روابط تجاری میان ایران و اروپاست و از این طریق، مجدداً بـر اراده و تلاش خود برای حفظ ضوابط اقتصادی برجام مهر تأیید زدیم». او می‌افزاید: «آلمان یکی از سه سهامدار اینستکس است و رئیس اداره کل اقتصاد و توسعه پایدار وزارت امور خارجه آلمان به نمایندگی از آلمان در شورای نظارت این نهاد حضور دارد؛ علاوه بر این، اینستکس از سوی یک مدیر بانکی آلمانی باترجه هدايت می‌شود». آقای کلور برشتولد بر این باور است «اینستکس علیه هیچ کشوری نبوده و هدف آن نیز نقض یا دورزدن تحریم‌های آمریکا نیست. اینستکس فقط می‌خواهد معاملات قانونی را امکان‌پذیر کند». او می‌گوید: «ما با اینستکس از نظر سیاسی قدم به سرزمینی ناشناخته گذاشته‌ایم. این تلاش فوق‌العاده سیاسی را نباید دست‌کم گرفت». سفیر آلمان در تهران می‌افزاید: «ما مطمئناً اینستکس به شرکت‌هایی که برنامه‌های تجاری آنها تا امروز به بن‌بست خورده‌اند، کمک خواهد کرد. ما هم‌زمان با مقامات اقتصادی آلمان و اروپا، برای توسعه اینستکس در حال مذاکرات فشرده‌ای هستیم».

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.

امور خارجه می‌گوید پاکستان کشور دوم محمد بن‌سلمان است.